

Normalment, les exigències escolars no s'ajusten a les possibilitats del sord. En aquest sentit cal reconsiderar el rol que hi juga la figura del professor-tutor a l'aula. El tipus de tracte pedagògic i humà que el professor estableixi amb el sord pot condicionar la percepció dels oients vers el sord. És a dir, si el professor facilita les intervencions del sord i li ofereix la possibilitat de participar activament en la dinàmica de classe, estarà propiciant en l'oient el desenvolupament de percepcions més positives en relació al seu company sord.

Sens dubte, els professors haurien de reflexionar sobre la importància de la seva actitud, sobretot quan es troben davant d'un adolescent sord d'edat avançada ja que, segons els oients, són els qui més perjudiquen el ritme normal de la classe.

En el marc actual de la Reforma Educativa, aquesta visió pot canviar perquè es valoren més les actituds i perquè el professor pot treballar un mateix tema a diferents nivells facilitant, d'aquesta manera, el seguiment per part dels alumnes amb necessitats educatives especials i, en aquest cas concret, dels sords.

6.7 REPRESENTACIÓ SOCIAL DE LES PERSONES AMB HANDICAP SENSORIAL

Segons l'enfoc interaccionista, no sols la percepció dels companys oients influeix indubtablement en l'autoconcepte del sord, sino que també influeix com la societat percep les persones amb handicap i, concretament, amb handicap auditiu.

Tal i com s'ha assenyalat anteriorment, s'ha fet una petita incursió en la sensibilitat de la nostra societat vers el sord mitjançant la tècnica del diferencial semàntic i amb clares limitacions respecte a la mostra estudiada.

Cal assenyalar que, per al total de la mostra, el diferencial semàntic obté un coeficient de fiabilitat Alpha de Crombach elevat de 0.8259. Tanmateix, la fiabilitat es confirma per a cadascun dels col·lectius referents: cecs (.8022); sords (.8376); i persones sense deficiència sensorial -"normals"- (.7887). L'anàlisi estadístic és a les pàgines 58-60 de l'annex.

6.7.1 Descriptors de personalitat característics de cada grup estudiat: cecs, sords i "normals":

Si es comparen les puntuacions mitjanes del grup dels deficients sensorials (cecs i sords conjuntament) davant el grup que no presenta dèficit, es pot afirmar que els primers són considerats significativament més tancats, menys simpàtics, menys intel·ligents, menys sincers, més dependents, amb necessitat de rebre més ajut, amb menys amics, més callats, més desconfiats, més lents i tranquils, més solitaris, menys amables, més insegurs, més avorrits, més passius i menys preocupats pel seu aspecte físic que les persones que no pateixen cap dèficit.

No s'ha trobat diferències significatives entre ambdòs grups respecte els 14 ítems restants de l'escala. En la següent taula es mostra la distribució de mitjanes obtingudes en els 17 descriptors de personalitat del diferencial semàntic que mostren diferències estadísticament significatives:

	\bar{X} HANDICAP.	\bar{X} "NORMAL"	P
TANCAT-OBERT	3.8562	5.1447	.000
SIMP.-ANTIPATIC	3.4384	2.5658	.000
POC-MOLT INTEL.	4.9726	5.4474	.000
MOLTS-POCS AMICS	3.4658	2.7500	.001
SINCER-FALS	2.8836	2.4605	.048
DEPEND-INDEP.	3.5068	4.2763	.001
AJUT-NO AJUT	3.5137	4.0132	.013
PARLA-CALLAT	3.8630	2.8026	.000
CONFIAT-DESCONF.	4.0959	3.4342	.002
LENT-RAPID	3.7055	4.4868	.000
TRANQ.-NERVIÓS	3.7740	4.6184	.001
SOCIABLE-SOLITARI	3.4795	2.4079	.000
ARREG.-DESAR..	3.3425	2.5789	.000
AMABLE-DESCOR.	2.9521	2.0789	.000
SEGUR-INSEGUR	4.0000	3.5658	.050
AVORRIT-DIVERTIT	4.3836	5.8158	.000
PASSIU-ACTIU	4.5411	5.5921	.000

Com es pot observar, aquests descriptors no són ni contradictoris ni oposats entre sí, sino que es detecta certa similitud d'opinions entre els diferents sectors de la mostra. En termes generals, les dades indiquen que els deficients sensorials són vistos com a poc sociables i poc autònoms, introvertits i amb menor grau d'intel.ligència.

Per tal d'aconseguir una anàlisi més acurada s'ha realitzat un segon estudi comparatiu de les puntuacions obtingudes en cada grup (sords, cecs i "normals") a partir de l'anàlisi de la varianza d'una via (ONEWAY).

L'absència de diferències estadísticament significatives es confirma pels ítems 5, 8, 9, 17, 19, 20, 21, 24, 25 i 31 que fan referència a l'estabilitat, la capacitat d'aprenentatge, la responsabilitat, el conservadorisme, l'esportivitat, la irritabilitat, la constància, la sensibilitat, l'autoritat, i la capacitat de fer coses difícils, respectivament.

Els descriptors de personalitat que marquen diferències estadísticament significatives entre la percepció dels sords i dels cecs estan definits per 9 parelles d'ítems. En aquest sentit, la població d'universitaris considera que els cecs són més treballadors i més atents que els sords, però necessiten més ajut. Tanmateix, pensen que els sords són més callats i solitaris que els cecs.

Finalment, els universitaris veuen als sords com a significativament més ràpids, nerviosos, imprudents, insegurs i impulsius que els cecs. La distribució de mitjanes queden reflexades en el següent quadre:

	\bar{X} CECS	\bar{X} SORDS	P
AJUT-NO AJUT	3.1714	3.8289	.0005
TREBALL-NO TREB.	2.6714	3.3026	.0349
PARLA-CALLAT	3.4143	4.2763	.0000
LENT-RAPID	3.3571	4.0263	.0000
TRANQ.-NERVIÓS	3.3571	4.1579	.0000
SOCIABLE-SOLITARI	3.1857	3.7500	.0000
ATENT-DISTRET	2.4429	3.3947	.0000
PRUDENT-IMPR.	2.4286	3.1184	.0024
SEGUR-INSEGUR	3.6857	4.2895	.0039
REFLEX.-IMPULSIU	2.7857	3.5395	.0011

Algunes de les diferències assenyalades fins el moment entre la percepció social del sords i la percepció social dels cecs, es verifiquen també entre els primers i les puntuacions donades al conjunt de persones sense deficiència sensorial. Concretament, els sords son considerats significativament més callats, més solitaris, més lents i insegurs que les persones "normals".

Continuant amb l'anàlisi de les diferències detectades entre els sords i les persones sense deficiència sensorial en base als descriptors que els són

atribuïts, es constata que els subjectes del primer grup són percebuts com a significativament més tancats, menys simpàtics i amables, tenen menys amics, i són més avorrits i passius que els subjectes sense deficiència sensorial. Cal afegir, també, que els sords són vistos com a més dependents i desconfiats.

D'altra banda, els resultats confirmen que les diferències observades en el primer anàlisi comparatiu de mitjanes respecte a l'ítem referit a la "intel·ligència" entre el grup de deficients sensorials (sords i cecs) i el grup que no presenta deficiència, es deu al grup de sords. És a dir, els sords obtenen una puntuació mitjana significativament inferior a la dels "normals" i, en canvi, no s'observen diferències significatives entre aquests últims i la comunitat de cecs.

Aquests resultats estan en contradicció amb els estudis realitzats des del marc teòric de la teoria de Piaget, ja que es considera que, tot i que l'evolució intel·lectual del sord és més lenta, segueix les mateixes etapes que l'oient i, per tant, no existeixen diferències notables respecte a la seva competència cognoscitiva (FURTH, 1966; 1973).

Les puntuacions mitjanes es resumeixen a continuació:

	\bar{X}		P
	SORDS	"NORMALS"	
TANCAT-OBERT	3.6447	5.1447	.0000
SIMPA-ANTIPATIC	3.3816	2.5658	.0000
POC-MOLT INTEL.	4.8158	5.4474	.0003
MOLTS-POCS AMICS	3.4474	2.7500	.0019
DEPEND-INDEPEN.	3.5789	4.2763	.0021
CONFIA-DESCONFIA	4.1184	3.4342	.0060
ARREG.-DESARREG.	3.5395	2.5789	.0000
AMABLE-DESCORT	3.0263	2.0789	.0000
AVORRIT-DIVERTIT	4.3684	5.8158	.0011
PASSIU-ACTIU	4.4079	5.5921	.0000

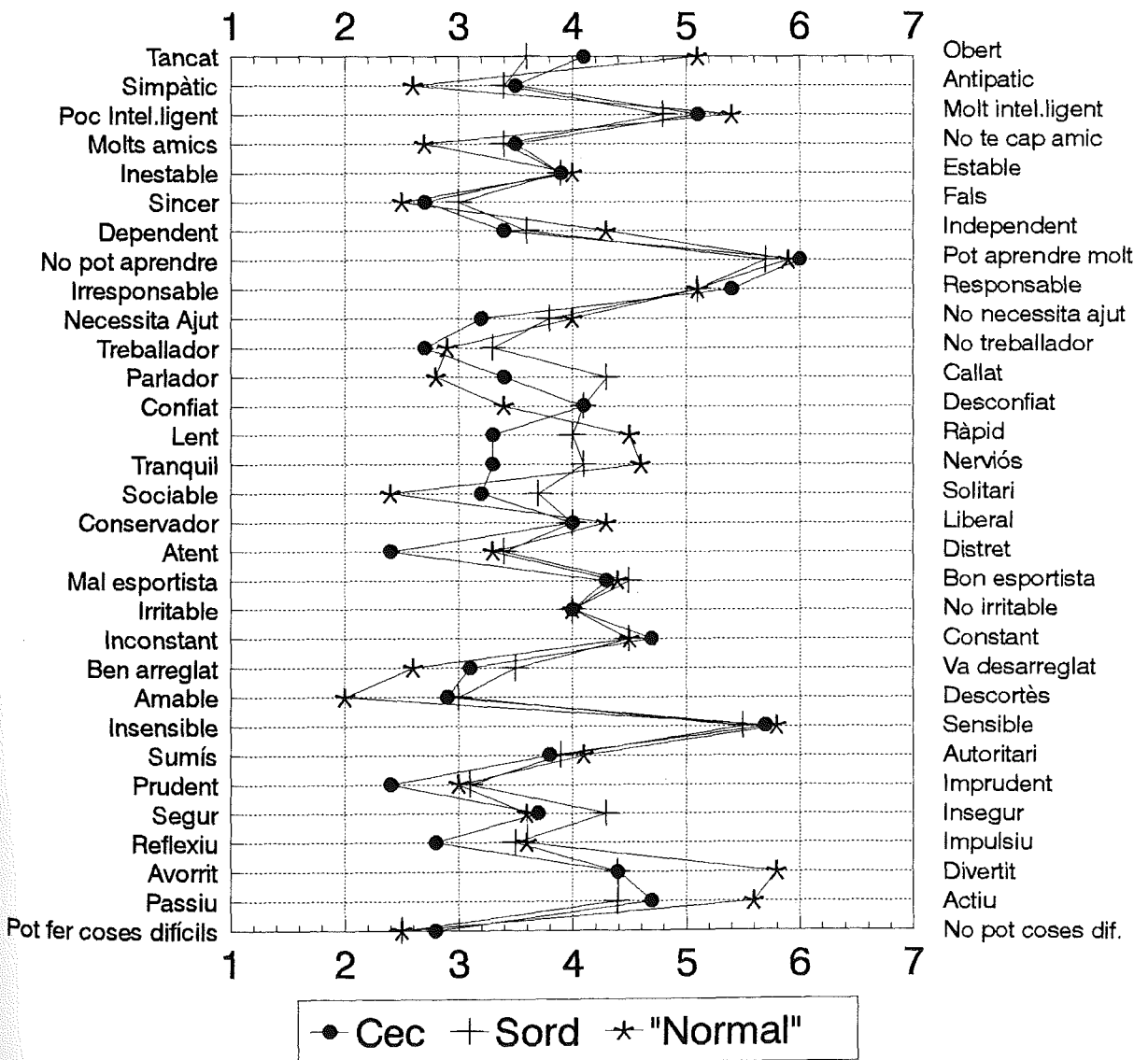
La intensitat de les diferències constatades respecte a alguns ítems venen determinades, a més a més, per la variable gènere. En aquest sentit, els homes puntuen més desfavorablement als sords que les dones, com es pot observar en la següent taula:

	\bar{X}		P
	DONES	HOMES	
TANCAT-OBERT	3.8182	3.1905	.006
SIMPA-ANTIPATIC	3.2545	3.7143	.043
MOLT-POCS AMICS	3.2545	3.9524	.009
SOCIABLE-SOLITARI	3.5091	4.3810	.001
AMABLE-DESCORT.	2.7455	3.7619	.000
PRUDENT-IMPRUD.	2.9455	3.5714	.011
AVORRIT-DIVERTIT	4.6000	3.7619	.003

6.7.2 Perfils de personalitat:

A partir de les puntuacions mitjanes obtingudes en la tècnica del diferencial semàntic, es poden establir tres "perfils de personalitat" que s'han representat en la figura següent:

PERFILS DE PERSONALITAT

El perfil, gràfica resultant d'unir les puntuacions mitjanes resultants per a cada grup estudiat, afavoreix la visualització global de la imatge d'una comunitat i permet fàcils comparacions amb els perfils d'altres comunitats. Així, es pot observar que, tret d'algunes excepcions, no hi ha puntuacions extremes. Totes les puntuacions oscil·len entre 2 i 6.

Segons les opinions expressades pels estudiants de psicologia evolutiva de la UAB, hi ha uns descriptors generals que defineixen la personalitat dels tres grups estudiats alhora; i uns descriptors específics per a cadascun d'ells.

D'entre els descriptors que coincideixen cal assenyalar els següents: l'estabilitat, la capacitat d'aprenentatge, la responsabilitat, el conservadorisme-liberalisme, l'esportivitat, la irritabilitat, la constància, la sensibilitat, l'autoritarisme i, finalment, la capacitat de fer coses difícils.

Separadament, cada grup està representat per un o més descriptors específics diferents. Així, els sords, grup objecte de l'estudi, són percebuts com a significativament més insegurs que els cecs i els "normals". Com s'observa en el gràfic, aquest és l'únic ítem que es distancia clarament dels altres dos perfils. Per la seva banda, els cecs es diferencien per la seva

necessitat d'ajuda i per ser considerats més atents, més prudents i més reflexius.

Els perfils més semblants són els dels sords i cecs, distanciant-se d'ambdós el dels "normals", especialment per ser aquests últims considerats més simpàtics, més independents, més amables, més divertits, més actius i per tenir més amics. Segons les opinions expressades pels universitaris, els "normals" es caracteritzen per la seva sociabilitat.

El coneixement previ d'una persona sorda, atenent als resultats obtinguts, no és, en la seva globalitat, una variable determinant en l'atribució de descriptors de personalitat. Cal destacar, però, que en els tres casos on s'ha trobat diferències significatives, les puntuacions altes corresponen a expressions amb significat favorable. Així, les persones que coneixen una persona sorda consideren que aquestes són més confiades ($P < 0.05$), més actives ($P < 0.005$) i més divertides ($P < 0.05$) del que pensen aquells qui les desconeixen, com es pot veure a les pàgines 62 i 62 de l'annex del treball.

6.8 COMENTARI DELS RESULTATS SOBRE LA IMATGE SOCIAL DE LA SORDESA

La sordesa és una deficiència "invisible" en el sentit que, inicialment, si el sord no porta els audífons, no hi ha cap signe extern que li identifiqui com a tal i, per tant, pot passar desapercebuda per part de les altres persones que participen en la interacció.

El fet de que el sord sembli menys discapacitat, des del punt de vista social, no es pot dir que sigui un avantatge sino, més aviat, es produeix l'efecte contrari ja que el coneixement de la seva diferència podria evitar molts malentesos (MOTTEZ, 1981).

Precisament, sembla ser que els estudiants de psicologia d'aquest estudi que coneixen un/a sord/a els atribueixen descriptors de personalitat més positius que el col·lectiu que desconeix subjectes amb deficiència auditiva. Per tant, en base als resultats mostrats, es pot apreciar que la familiaritat o l'amistat amb un sord redueix l'atribució d'estereotips negatius.

Si es compara el grup minoritari de cecs amb el de sords, el sector